

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайну та архітектури	Рівень вищої освіти	1-й освітньо-професійний
Кафедра	Архітектури	Рік навчання	4-й
Галузь знань	19 Архітектура та будівництво	Вид дисципліни	Нормативна, з циклу професійної підготовки
Спеціальність	191 Архітектура та містобудування	Семестр	7

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АРХІТЕКТУРНО-ЛАНДШАФТНОГО
СЕРЕДОВИЩА

Семестри: 7 (осінній, 1 вересня - 12 грудня 2026 р.)

Викладач	Ільченко Сергій Анатолійович, PhD (Доктор філософії з архітектури та містобудування), доц. кафедри архітектури ХДАДМ
E-mail	ilchenko.sergiy@ksada.org
Classroom	https://classroom.google.com/c/ODc3ODI5OTY1ODcy?cjc=gatg5by3
Заняття	За розкладом (у весняному семестрі 2025-2026 навч. року – дистанційно)
Консультації	За домовленістю
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, поверх 3, ауд. 303
Телефон	057 706-02-46 (кафедра «Архітектури»)

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна посідає важливе місце серед дисциплін підготовки бакалавра архітектури та є такою, що забезпечує світогляд архітектора, який вільно орієнтується у напрямках розвитку сучасної архітектури. Дисципліна базується на вивченні курсів підготовки бакалавра «Історія і культура України», «Історія архітектури та містобудування», а також на здобутому матеріалі історичних та культурологічних дисциплін загальної підготовки здобувача вищої освіти, так само, як і в процесі самостійного вивчення актуальної літератури, ознайомлення з інформаційними інтернет-ресурсами відповідної спрямованості.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза аудиторними (дистанційними) заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є Приватні коментарі до завдань (*Private comments*), запитання та коментарі у Google Classroom.

Формат робіт/завдань які завантажуються у Classroom:

Файли підписувати таким чином: Прізвище _ завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf.

Завдання та підсумкові роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані до Classroom — <https://classroom.google.com/c/ODc3ODI5OTY1ODcy?cjc=gatg5by3>

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук/планшет).

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу «Актуальні тенденції організації архітектурно-ландшафтного середовища» — знайомство з

актуальними практиками сучасної архітектури.

Курс спрямовано на розвиток самостійного аналітичного мислення, та творче освоєння історико-культурного масиву відомостей, що відносяться до розуміння механізму розвитку теоретичної думки та її взаємодії з професійною практикою архітектора, розуміння специфічних особливостей розвитку архітектури та концептуальних підходів у сучасний період становлення архітектурної професії. Разом з тим, практичні завдання спрямовують здобувачів до визначення власного ставлення до проявів сучасних трендів, а також розвивають вміння професійної самоподачі (softskills).

Завданнями дисципліни є:

- формування уявлення про основні етапи розвитку сучасної архітектури;
- освоєння творчої спадщини сучасної архітектури і містобудування, виявлення теоретичних основ актуальних тенденцій;
- показ змін у типах архітектурних форм та принципах містобудування, уособлення причин цих явищ;
- виявлення основних підходів та концепцій сучасної архітектури.

У підсумку вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- еволюцію та походження теоретичних принципів сучасної архітектури, зміну різних концепцій в процесі історичного розвитку архітектурної професії;
- особливості розвитку актуальних концепцій архітектури та регіональні особливості архітектури у сучасний період;
- основні виклики і вектори розвитку сучасної архітектури;

вміти:

- визначити основні теоретичні положення у архітектурі різних напрямків;
- описати особливості того чи іншого напрямку;
- розуміти архітектурні та мистецтвознавчі терміни та користуватися ними;
- знайти характерні прояви актуальних тенденцій архітектури в сучасних прикладах;
- визначити автора концепції або декларації;
- визначати та пояснювати власні творчі позиції, вести професійні діалоги за темами дисципліни.

КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері містобудування та архітектури, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, на основі застосування сучасних архітектурних теорій та методів, засобів суміжних наук.

ЗК07. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Усвідомлення соціально-економічних і культурних аспектів архітектури та містобудування.

СК03. Усвідомлення особливостей розвитку історичних і сучасних стилів в архітектурі, містобудуванні, мистецтві та дизайні України та зарубіжних країн.

СК06. Здатність до виконання технічних і художніх зображень для використання в архітектурно-містобудівному, архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проєктуванні.

СК07. Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проєктування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

СК16. Усвідомлення загальних теоретичних, методичних і творчих засад архітектурного проєктування.

СК17. Усвідомлення теоретичних основ містобудування та здатність застосовувати їх для розв'язання складних спеціалізованих задач.

СК19. Здатність застосовувати теоретичні основи дизайну архітектурного середовища для розв'язання складних спеціалізованих задач.

СК20. Здатність застосовувати теоретичні основи ландшафтної архітектури для розв'язання складних спеціалізованих задач.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПРО2. Знати основні засади та принципи архітектурно-містобудівної діяльності.

ПРО5. Застосовувати основні теорії проєктування, реконструкції та реставрації архітектурно-містобудівних,

архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів, сучасні методи і технології, міжнародний і вітчизняний досвід для розв'язання складних спеціалізованих задач архітектури та містобудування.

ПР12. Застосовувати сучасні теоретико-методологічні та типологічні підходи до вирішення проблем формування та розвитку архітектурно-містобудівного та ландшафтного середовища.

ПР15. Забезпечувати дотримання санітарно-гігієнічних, інженерно-технічних, економічних, безпекових нормативних вимог в архітектурно-містобудівному проєктуванні

ПР17. Застосовувати енергоефективні та інші інноваційні технології при проєктуванні архітектурних об'єктів.

ПР18. Знати особливості участі в архітектурно-містобудівному конкурсному проєктуванні.

ПР23. Мати здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Актуальні тенденції організації АЛС» призначена для поглиблення теоретичної підготовки фахівців в галузі архітектури та будівництва, даючи майбутньому бакалавру відомості про природу організаційних форм художньої і архітектурної діяльності та механізми їх розвитку.

Також навчання за цією дисципліною дає здобувачам вищої освіти розуміння механізмів розвитку теоретичної думки та її взаємодії з професійною практикою архітектора, розуміння специфічних особливостей розвитку концептуальних підходів у сучасний період становлення архітектурної професії. Дисципліна вивчається протягом 7 семестру (3 кредити ECTS, 90 навчальних годин, з них: лекційних – 20 год., практичні/семінарські заняття – 10 год., самостійна робота – 60 год.). Структура дисципліни складається з 2-х змістових модулів. Вивчення курсу завершується диференційованим заліком в кінці семестру.

Тема	Години (лекції/пра ктичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
7й семестр				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ПРАКТИКИ.				
Тема 1. Введення в тему – основні виклики	2/	Розуміти генезу поняття «актуальна/сучасна архітектура» та знати основні напрямки (або наміри) професійних підходів до архітектурно-ландшафтного середовища.	Робота з Презентаціям и лекцій та активними посиланнями	
Тема 2. Сталий/стійкий розвиток	2/	Вміти визначити в проєкті відповідність базовим критеріям сталого розвитку як то: соціальна справедливість екологічна відповідальність економічна життєздатність		
Тема 3. Орієнтація на людину та мобільність	2/	Знати генезу поняття «місто коротких відстаней» в історичній перспективі. Розуміти вплив скалярних ієрархій та містобудівних теорій початку минулого сторіччя на сучасне сприйняття міської структури.		
Тема 4. Участь громади	2/	Знати базові поняття та мету практик участі та різні форми взаємодії з містянами. Розуміти характер знань які можуть бути отримані від локальної спільноти.		
Тема 5. Технологічна трансформація «розумне місто»	2/	Розуміти характер впливу використання цифрових технологій на міське середовище. Вміти визначити в якій частині вони можуть вплинути на формування міського ландшафту та застосовувати програми моніторингу простору в плануванні.		

Тема 6 Регенерація та ревіталізація	2/	Розуміти і застосовувати етичні категорії для оцінки впливу нового будівництва на міське середовище. Знати і вільно користуватись термінологією втручань у існуюче середовище..		
Тема 7. Соціальна інклюзивність	2/	Знати сучасні тенденції створення просторів, доступних для різних груп населення: дітей, літніх людей, маломобільних, мігрантів. Вміти застосовувати інклюзивні рішення в плануванні.	Самостійна робота 10 год. Графічно- аналітична робота з застосування актуальних тенденцій	Оцінюється відповідність діаграм до програми проєкту з архітектурно - ландшафтно го проєктуванн я та матеріалу лекційного курсу
Всього у змістовому модулі:	14			50
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АДАПТИВНІСТЬ ПРОЄКТНИХ ПРОПОЗИЦІЙ ТА ВИЧЕРПНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ НАМІРІВ				
Тема 8. Гнучкість та адаптивність.	2/	Знати адаптивні стратегії в наслідок змін клімату, криз, міграційних потоків. Вміти визначати і застосовувати адаптивні підходи в проєктуванні.		
Тема 9. Інтегровані стратегії планування	2/	Знати принципи інтегрованого планування як системи яка поєднує транспорт, екологію, економіку, соціальну інклюзію та культурну ідентичність у єдину стратегію розвитку міста.	Робота з Презентаціям и лекцій та активними посиланнями	
Тема 10. Репрезентація намірів	2/	Знати засоби демонстрації етичних, соціально-справедливих та екологічно-відповідальних намірів в репрезентації проєкту. Вміти визначати необхідний й достатній об'єм такої інформації.		
	-/2	Діаграми за основними критеріями сталого розвитку / проєктної пропозиції	Самостійна робота 40 год. <i>Графічна робота за індивідуальни м завданням, створення діаграм</i>	Оцінюється відповідність діаграм до програми проєкту з архітектурно- ландшафтног о проєктування та матеріалу лекційного курсу
	-/2	Діаграми та зображення доступу / проєктної пропозиції		
	-/2	Діаграми та зображення характеру втручань у сформоване середовище / проєктної пропозиції		
	-/2	Діаграми та процесів взаємодії громади / проєктної пропозиції		
	-/2	Діаграми та зображення екосистем/ проєктної пропозиції		
Всього у змістовому модулі 2:	16			50
РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР:	30			100

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційний курс базується на відомих і доступних теоретичних працях і у той же час розроблений із залученням великого додаткового матеріалу в частині конкретних прикладів в яких задекларовано ту або іншу тенденцію. Особлива увага приділяється опрацюванню основних категорій і понять дотичних до актуальних тенденцій розвитку архітектурно-ландшафтного середовища.

Самостійна робота студентів організується таким чином: студенти отримують презентації та/або ілюстрації лекційного матеріалу, перелік рекомендованої літератури та теми для виконання індивідуальної самостійної роботи. Завдання спрямовані на актуалізацію власної творчості та розвиток soft skills у професійному дискусійному полі.

Семінари (практичні заняття) проводяться у форматі конференцій з колективними обговореннями наданих студентами до уваги групи робіт. До семінарів здобувачі готують власні матеріали за певною темою та презентують їх у форматі короткої ілюстрованої доповіді. Створюється групове обговорення, в ході якого студенти вчаться висловлювати свою точку зору з певного питання, застосовуючи знання, отримані на заняттях з предмету та у власному опрацюванні літератури/інформаційних джерел.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі оцінювання модульних завдань. Контроль проводиться у форматі загального перегляду графічних матеріалів кожного завдання.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзаменаційного перегляду та передбачає урахування результатів обох змістових модулів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач у семестрі – 100 балів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90-100	A	A+ 98-100	задовільно	64-74	D
			A 95-97		60-63	E
			A- 90-94	незадовільно	35-59	FX
добре	82-89	B		незадовільно (повторне проходження)	0-34	F
	75-81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. На проведення занять з дисципліни розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії із студентами та пошуку відповідей на необхідні питання з предмету. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі інноваційних досягнень і актуальних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими потребами здоров'я (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з керівництвом та студентами.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу, будь то занадто гучне спілкування чи користування мобільним телефоном. За необхідності здобувач має право вийти з аудиторії (окрім заліку/екзамену). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами, попередженням викладача та інформуванням деканату), а також запізнення на

заняття. Самостійне відпрацювання теми (виконання практичних завдань курсу) відбувається неодмінно в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких причин.

Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

ПОЛІТИКА ЩОДО ТЕРМІНІВ ПОДАННЯ РОБОТИ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (**75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності**).

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи. У разі прояву плагіату – копіювання в статті/рефераті чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно положенню «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв» <https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>.

Також важливою часткою академічної доброчесності є обов'язкове посилання на джерела інформації і дотримання авторського права в частині використаних зображень. Важливим є також надання достовірної інформації про результати власної творчої діяльності, використані методики та джерела інформації.

Допускається використання технологій ШІ для створення та опрацювання візуалізацій, зображень, графічних матеріалів для оформлення проєктної подачі, презентацій, а також для пошуку та опрацювання довідкової інформації, якщо це не суперечить умовам конкретного завдання. Не допускається плагіат, копіювання чужих проєктів, креслень, моделей, зображень, текстів або проєктних рішень без належного посилання на джерело, а також подання результатів, створених іншими особами або ШІ, як власних.

У разі використання ШІ здобувач освіти має чітко зазначити назву використаного сервісу/програми, мету та характер його використання. Наприклад: «Для створення візуалізації використано [назва сервісу] з метою [мета]. Основну архітектурну модель та проєктне рішення виконано автором у [назва програми]». За вимогою викладача може бути зазначено використаний запит (промпт).

Здобувач освіти несе відповідальність за достовірність інформації, дотримання авторських прав та власний авторський внесок у кінцевий результат. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи.

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ КУРСУ (за розкладом 2025-2026 навч. року)

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	2	3	4	5	6	7
7й семестр						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ПРАКТИКИ						
1й тиждень 07.09	1	Лекція	Застосування терміну «актуальне /сучасне» по відношенню до архітектурного середовища та його генеза.	2		
2й тиждень 14.09	2	Лекція	Основні акценти сталого розвитку та їх втілення у	2		

8й тиждень 26.10	8	Лекція	Адаптивні стратегії як протидія наслідкам змін клімату, криз, міграційних потоків.	2		
9й тиждень 02.11	9	Лекція	Інтегроване планування як система яка поєднує транспорт, екологію, економіку, соціальну інклюзію та культурну ідентичність у єдину стратегію розвитку міста.	2		
10й тиждень 09.11	10	Лекція	Засоби репрезентації актуальних тенденцій в репрезентації проєкту.	2		
10й тиждень 09.11	10	практичні	Засоби репрезентації актуальних тенденцій в репрезентації проєкту.	2	Діаграми що доповнюють проєктне рішення курсу «архітектурно-ландшафтне проєктування» 10 балів за кожне завдання	Оцінюється відповідність діаграм до програми проєкту та матеріалу лекційного курсу
11й тиждень 16.11		практичні	Діаграми за основними критеріями сталого розвитку	2		
12й тиждень 23.11		практичні	Діаграми та зображення доступу	2		
13й тиждень 30.11		практичні	Діаграми та зображення характеру втручань у сформоване середовище	2		
14й тиждень 07.12		практичні	Діаграми та зображення процесів взаємодії громади	2		
			У Змістовому модулі 2:	16	50	(50 балів)
			Разом:	30	100	(100 балів)

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1-4	Рубіжний контроль змістового мод. 1	0-50
5-7	Рубіжний контроль змістового мод. 2	0-50
	Всього балів за семестр:	0-100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Засвоєння матеріалу дисципліни оцінюється сумарно 100 рейтинговими балами.

У модульній індивідуальній самостійній роботі здобувачів оцінюється аргументованість, унікальність та креативність надання інформації та ідей, якість рисунків, загального оформлення, готовність автора до обговорення,

Семінари проводяться за форматом конференції з виступами та обговореннями, використовуючи поняття засвоєними у ході вивчення дисципліни. Активна участь у обговоренні, аргументованому представленні наданих робіт та загальна зацікавленість дисципліною оцінюється додатковими балами.

Індивідуальна самостійна *робота* (50 балів):

А (32-35 // 46-50 балів) – робота виконана на високому графічному рівні, викладення ідеї побудовано зважено, системно та ґрунтовно, роботу викладено у вигляді схем (зображень) та текстів-пояснень власного виробництва та цитат з зазначенням авторів;

В (28-31 // 42-45 балів) – робота виконана на високому графічному рівні, викладення ідеї побудовано зважено та системно у вигляді текстів-пояснень, схеми недостатньо або непослідовно розкривають логіку роботи;

С (25-27 // 36-41 балів) – робота виконана на доброму графічному рівні, викладення ідеї побудовано досить зважено, але не досить обґрунтовано та системно викладено, текстів-пояснень та зображень недостатньо для загального розуміння ідеї;

Д (21-24 // 31-35 балів) – робота виконана на задовільному графічному рівні, викладення ідеї побудовано недостатньо зважено, обґрунтовано та системно, текстів-пояснень та зображень недостатньо для загального розуміння ідеї;

Е (15-20 // 21-30 балів) – робота виконана на незадовільному графічному рівні, ідеї що надані не виявляються життєздатними, необхідні зображення та схеми надані у поганому вигляді, тексти-пояснення надано безсистемно й необґрунтовано;

FX (10-14 // 12-20 балів) – робота виконана незадовільно й не в повному обсязі, здобувач демонструє необізнаність у матеріалах дисципліни та вимогах до завдання, не розуміється на питаннях що обговорювалися у курсі;

F (0-9 // 0-11 балів) – робота не виконана, здобувач демонструє необізнаність у матеріалах дисципліни та вимогах до завдання, не розуміється на питаннях що обговорювалися у курсі, має пропусків занять більше 40% від загального обсягу без поважної причини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Історія архітектури: в 3 ч. : навч. посіб. для студ. архітектур. спец. вищ. навч. закл. Ч. 3 : Сучасна світова архітектура (творчість майстрів) / М. С. Авдєєва, Н. Ю. Авдєєва, В. І. Васильченко, І. О. Солярська. — К. : Освіта України, 2012. — 300 с. : іл. — Бібліогр.: с. 297—299 (940 назв). — [ISBN 978-966-188-302-3](#)
2. Тимофієнко В. І. Нариси всесвітньої історії архітектури : У 4 т. Т. 1, кн. 1. Архітектура Стародавнього світу / В. І. Тимофієнко; ред.: В. І. Єжов; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - К., 2000. - 490 с. - укр.
3. Аалтонен Г. Історія архітектури [пер. з англ. М.Кошкіна]. Х.: Фактор, 2012. 256 с.: іл.
4. Березіна І. В. Історія зарубіжного мистецтва : навч. посіб. для студентів мистец. спец.; М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. Кам'янець-Подільський : Сисин О. В. : Абетка, 2015.
5. Всеобщая история архитектуры в 12-ти томах. Том 11: Архитектура капиталистических стран XX в. / Под редакцией А. В. Иконникова (ответственный редактор), Ю. Ю. Савицкого, Н. П. Былинкина, С. О. Хан-Магомедова, Ю. С. Ярлова, Н. Ф. Гуляницкого. — 1973. — 887 с., ил.
6. Черкес Б. С., Лінда С. М. Архітектура сучасності: остання третина XX - початок XXI століть. Навчальний посібник. Друге видання. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 384 с.
7. Вечерський В. Курс історії архітектури. Київ : Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва, 2006. 300 с.
8. Вечерський В. Курс історії архітектури країн Східної Європи. Київ : Вид-во «АртЕк», 2007. 270 с.
9. Попович, М. В. Очерк развития логических идей в культурно-историческом контексте / М. В. Попович. — К.: Наукова думка, 1979. — 144 с.
10. Piotrowski, A. Discipline of architecture / Andrzej Piotrowski, Julia Williams Robinson. — Minneapolis; London: University of Minnesota Press, 2001. — 364 p.
11. Хороян Н. П. Харківська архітектурна школа в період формування й становлення: кінець XIX - перша третина XX ст. : дис. канд. арх. наук / Хороян Наталя Петрівна – Харків, 2015. – 190 с.

12. L. Kachemtseva, N. Khororian, E. Gella, S. Nikiforova // IOP Conference Series: Materials Science and Engineering (Scopus), 2020 // Innovative component in the creation of the most outstanding greenhouses in the world of XIX - XXI centuries. At the junction of architecture and engineering
<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1757-899X/907/1/012015>
13. A Companion to Contemporary Art since 1945. Malden, MA; Oxford; Carlton, Victoria, Australia: Blackwell Publishing, 2006 628 pages https://archive.org/details/companiontoconte0000unse_w9p4
14. Olena Remizova, Natalya Novak [Dialogue of epochs in postmodern urban planning concepts of the late XXth and early XXIst centuries](#) Budownictwo i Architektura. 2018, т.17, №4 <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=755064>
15. Новак Н.В., Ремізова О.І. Семантика ордерної мови в архітектурі постмодернізму другої половини XX – початку XXI століття. Харків: ХНУБА, Науковий вісник будівництва. – Зб. наук. пр. 2019 т.98, №4, с. 137-147

Допоміжна література:

1. Ремізова О. І. Поняття про множинність архітектурних мов. // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. – Харків, XXII, 2000, вип. 2 – 3, с. 182 – 188.
2. Eisenman Architects. Selected and Current Works. – The Master Architect Series. – Australia, aaaaimage Publishing Group, 1995. – 110 p.
3. [Frampton, Kenneth](#), Rykwert, Joseph: Richard Meier, Architect, Rizzoli, 1998.
4. Jenks Ch. Architecture Today / Jenks Ch. – New York: Harry N. Abrams, inc., Publishers, 1982. – 336 p.
5. [Jencks](#) Ch. Meaning in architecture / [Jencks](#) Ch., [Baird](#) G. / G. Braziller, 1970. – 288 p.
6. Tschumi B. Parc de la Villette, Paris / Tschumi B. // Architectural Design, vol. 58, 1988, № 3-4. - P. 32-37.
7. Venturi R. Learning from Las Vegas / Venturi R., Scott-Brown D. - Cambrige, Mass, 1972.
8. Venturi R. Complexity and contradictions in architecture / Venturi R. - New York, 1966.
9. Venturi R. Ugly and ordinary architecture / Venturi R. // Architectural Forum, vol. 135, 1970, № 5.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/natural/dprmu/2010_19/21_Demin.pdf
2. Александрович В.С. Архитектура містобудування: веб-сайт. URL: www.dut.edu.ua
3. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт. URL: www.elib.nplu.org
4. Бібліотека ХНУБА. Архитектура: веб-сайт. URL: www.library.knuba.edu.ua
5. Архитектура та містобудування: навч. посіб.: веб-сайт. URL: www.shag.com.ua
6. Науковий вісник будівництва – зб. наук. праць ISSN 2311-7257: <https://vestnik-construction.com.ua/uk/arkhiv-visnika.html>